

економіці, утворюючи два різні варіанти політичної економії кожна з яких має свою, особливу цінність. При цьому важливо пам'ятати, що поява науки економіка аж ніяк не веде до зникнення політичної економії у її західному варіанті. Для цього досить згадати, що А. Маршалл пише про політичну економію, або економічну науку через кому [1, с. 56].

1. Маршалл А. Принципы экономической науки. Т.1 / Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1993. – 415 с.
2. Маркс К. Тезисы о Фейербахе // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. – Т.3. – С. 1-4.
3. Маркс К. Капитал. Т.1 // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. – Т.23. – С. 3-907.

Погорслов Сергій Борисович

*старший викладач кафедри історії та теорії господарства
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

КАТЕГОРІАЛЬНО-ПОНЯТІЙНА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЯК СПОСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ СИСТЕМНОСТІ І МАРКСОВА НАУКОВА СПАДЩИНА

Теоретична системність є властивістю й об'єктивною рисою пізнавального процесу. В теорії пізнання систематизація наукових знань є окремою самостійною проблемою. Проблеми систематизації категоріального апарату успішно вирішувалися у Марксовому вченні.

Необхідність системного категоріального уявлення про сукупність суспільно-економічних процесів, що відбуваються в цілісній системі суспільних відносин, обумовлена тим, що системне пізнання дозволяє визначити найбільш ефективні способи отримання теоретичних та практичних рекомендацій по їх удосконаленню.

Розуміння того, що вся сукупність господарських процесів знаходиться в систематичному зв'язку (так само, як і в природі),

Екон омічна спадщина К.Маркса : погляд через призму

як зазначав Ф.Енгельс, «збуджує науку виявляти цей систематичний зв'язок скрізь, як в частковому, так і в цілому».

Систематизація наукових категорій є процесом та результатом все більш повного розкриття взаємозв'язків між ними та внутрішніх взаємопереходів, обумовлених об'єктивною логікою історичного розвитку. Уявлення про науку як систему передбачає доведення теоретичного пізнання до рівня, при якому понятійний апарат має такі властивості, як логічний взаємозв'язок, субординація, узгодженість та взаємообумовленість окремих положень або понять.

Теоретична систематизація як спосіб упорядкування, підсумовування й організації нашого знання про сутність явищ є також важливим способом розширення, розвитку та прирощування цього знання. Система категорій, що є результатом теоретичної систематизації, може ліквідувати багато «дотичних» та «стикових» теоретичних проблем, дозволяє привести у взаємну відповідність різноманітні фрагменти, наприклад, соціально-економічного знання, надати йому форму необхідності, вивільняючи його від усього випадкового та несуттєвого.

Система категорій, якщо вона правильно відображає реальні процеси та тенденції суспільно-економічного розвитку, дозволяє досліджувати динамізм та структурні взаємозв'язки суспільних утворень, здатна продукувати нові концепції у процесі розробки практичних пропозицій по управлінню суспільством. Вона дозволяє забезпечити теоретичну дисципліну думки, сформуванати навички системного аналізу.

Цілісна теоретична система, як свідчить історія економічної думки, зазвичай ставала важливим фундаментом формування економічного мислення та економічної культури цілих поколінь. В цьому міститься практичне значення категоріальної систематизації.

Однією з небагатьох спроб в історії людства дати цілісне розуміння об'єктивного світу та місця і ролі людини в ньому, показати взаємозв'язок матеріального і духовного світів, об'єктивного і суб'єктивного, природи і суспільства, розкрити найзагальніші закони розвитку природи, суспільства та людського мислення, є марксизм. Маркс був одним з тих

небагатьох вчених, який зміг створити саме цілісну, системну теорію пізнання практичного процесу розвитку людства, розробивши інструментарій аналізу у вигляді відповідних категоріальних рядів. У Марксовій науковій спадщині наочно представлено доведення теоретичного пізнання до рівня логічного взаємозв'язку, субординації, узгодженості та взаємообумовленості окремих положень або понять.

«Унікальність Маркса-вченого полягає у тому, – зазначає Вальтраут Шеліке, відома дослідниця ранніх робіт К.Маркса та Ф.Енгельса 1844-46 років мовою оригіналу, – що у його теоретичній спадщині відсутні межі між відповідними дисциплінами. Цим забезпечується системність ключових позицій Марксової теорії, перш за все тих її аспектів, які стосуються головного у суспільствознавстві – обґрунтування логіки історичного прогресу, його загальних (концептуальних) закономірностей».

Отже, категоріально-понятійна систематизація є способом реалізації принципу системності і засобом наукового розуміння розвитку та перетворень суспільно-економічних відносин, які зразково використовував К.Маркс як дослідник конкретних форм та проявів економічних процесів.

1. Ф.Энгельс. Анти-Дюринг. Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. Т.20. С.35–36.

2. Шелике Вальтраут. Марксизм – целостная теория?//
Електронний ресурс: http://www.wtschaelike.ru/?page_id=10.

Єрмоленко Валентин Адамович
к.е.н., доцент

К. МАРКС ТА Ф. ЕНГЕЛЬС В ЕТНОКУЛЬТУРОГІЧНИХ КОНТЕКСТАХ ВИКЛИКІВ ТА РИЗИКІВ ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Зовнішньо є багато підстав вважати життєвий шлях К. Маркса, принаймні, в його інтелектуальній діяльності та у